

**Výchovný ústav a střední škola Terešov,
Terešov 1, 338 08 Zbiroh**

**Školní vzdělávací program
Výchovný program VÚ**

Platnost od 01. 09. 2012

razítko

Mgr. Petr Butula
Ředitel VÚ a SŠ Terešov

Identifikační údaje o zařízení

Název a adresa školského zařízení	Výchovný ústav a střední škola Terešov, Terešov 1, 338 08 Zbiroh
Zřizovatel	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Karmelitská, 118 12 Praha 1
IČO	48380253
Identifikátor zařízení	600028747
Název školního vzdělávacího programu	Výchovný program VÚ
Předmět hlavní činnosti	Školské zařízení pro výkon ústavní výchovy – výchova a vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Obor vzdělávání: 23-51-E/01 Strojírenské práce - Zámečnick
Ředitel	Mgr. Petr Butula
Zástupce ředitele	Bc. Michal Brabec
Vedoucí vychovatel	Karel Dezort
Telefonní číslo	371 796 570
Fax	371 796 747
E-mailová adresa	info@vuteresov.cz
Webová adresa	vuteresov.cz

Obsah

1. Charakteristika školského zařízení.....	3
1.1. Personální složení.....	3
1.2. Obecné cíle	3
2. Základní koncepční záměry VÚ Terešov.....	4
3. Pojetí výchovné práce	5
3.1. Hlavní výchovné cíle	5
3.2. Klíčové kompetence	6
4. Výchovné činnosti ve VÚ Terešov	8
4.1. Reedukační	8
4.2. Sebeobslužné a organizační.....	8
4.3. Příprava na vyučování	9
4.4. Zájmové (volnočasové)	9
4.5. Rekreační a relaxační	11
Příloha 1	13
I. Teoretické zdroje ŠVP (Klíčové kompetence pro období středního vzdělávání).....	13
Příloha 2	17
II. Minimální preventivní program	17

1. Charakteristika školského zařízení

Výchovný ústav a střední škola Terešov (dále jen VÚ Terešov) je školské zařízení pro výkon ústavní výchovy pro děti s různými formami sociální narušenosti převážně ve věku středního vzdělávání (15 – 18 let). Děti jsou do zařízení umisťovány prostřednictvím soudu především ze západočeského a středočeského regionu, a to na základě soudního rozhodnutí o ústavní výchově, případně předběžného opatření ve výchově. Důvodem umístění jsou speciální vzdělávací potřeby dítěte, obvykle v kombinaci s dalšími faktory, jako jsou poruchy chování, ohrožení sociálně patologickými jevy, poruchy v oblasti morálně volných vlastností, trestná činnost, narušený vztah ke vzdělání či k okolí, popř. nevhodné rodinné prostředí či silně narušené vztahy v rodině. Konkrétní obraz klienta většinou tvoří kombinace výše uvedeného. Od této skutečnosti se odvíjí značná část speciálně pedagogické reedukační a resocializační práce.

VÚ Terešov je zařízení s nepřetržitým provozem. Výchovně – vzdělávací proces probíhá ve čtyřech výchovných skupinách, jejichž členové jsou většinou žáky stejné třídy ve střední škole.

1.1. Personální složení

Výuku zajišťují učitelé střední školy. V mimoškolních časech s dětmi pracují odborní vychovatelé, jejichž úkolem je skloubit výchovně-vzdělávací či terapeutické prvky a složky výchovy. Noční službu zajišťují asistenti pedagoga. Každá výchovná skupina má trvale přidělené dva kmenové vychovatele. Koordinací činností na internátě je pověřen vedoucí vychovatel. Spolupráci s rodinami dětí realizuje převážně sociální pracovnice, ředitel a zástupce ředitele, ale podstatnou měrou se na ní podílejí taktéž ostatní pedagogičtí pracovníci VÚ Terešov. Celkem je ve VÚ Terešov zaměstnáno 21 pedagogických a 11 nepedagogických pracovníků. Maximální kapacita zařízení je 40 dětí.

1.2. Obecné cíle

Cílem speciálně pedagogického působení je návrat dětí do původní biologické rodiny optimálně po úspěšném absolvování střední školy v zařízení. Další možností je po pominutí důvodů nařízení ústavní výchovy navrhnout přeřazení dítěte do školy v místě bydliště s ubytováním u své rodiny. Délka pobytu dětí je různá, podobně jako jsou různé příčiny a okolnosti jejich umístění. V průměru se pohybuje kolem dvou let.

2. Základní koncepční záměry VÚ Terešov

- Využívání možností zařízení, prohlubování pedagogických a psychologických poznatků ze soužití výchovných skupin, aplikování poznatků a zkušeností do dalšího výchovně - vzdělávacího procesu.
- Prohlubování komunitních principů v životě VÚ. Budování komunity jako polootevřeného systému, zdůrazňování podobnosti s běžným životem mimo zařízení, příprava na život po ukončení pobytu ve VÚ.
- Intenzivní zaměření na profesní přípravu – být nápomocen žákům při samostudiu, teoretické přípravě na svářečské či řidičské zkoušky, přípravě na závěrečné zkoušky SŠ, pěstování kladného vztahu k práci a vzdělání, utváření pocitu zodpovědnosti za vykonanou práci, rozdělení pracovních a studijních povinností formou skupinových i individuálních úkolů (režimové prvky denního i týdenního programu skupin). To vše s přihlédnutím k pedagogicko-psychologickým aspektům rozvoje osobnosti dítěte.
- Definování vhodných dětí pro resocializační působení VÚ Terešov z pohledu koncepce zařízení a jeho zaměření na učební obor Strojírenská výroba s oborovou profilací Zámečnick. Orientace převážně na děti z Plzeňského kraje, což umožňuje jednak jednodušší spolupráci s rodinami, ale hlavně přináší nespornou psychologickou výhodu dětem, které se tak necítí být vlivem vzdálenosti odtrženi od své rodiny.
- Dobrovolné pobyty. Žákům SŠ je možné po dovršení plnoletosti na základě dohody o dobrovolném pobytu umožnit dokončení SŠ ve VÚ či dokončení jiné přípravy na budoucí povolání.
- Specifické pedagogické a organizační přístupy vhodné pro tuto věkovou skupinu 18+. Klást na ně plnou zodpovědnost za své jednání a chování a přistupovat k nim jako k dospělým jedincům.
- Programy prevence sociálně patologických jevů a zneužívání omamných a návykových látek. Využití situování zařízení v méně rizikové lokalitě dostupnosti omamných a psychotropních látek, plně spolupracovat s PČR (součinnost při šetření, přednášky, ukázky práce protidrogové jednotky atd.). Spolupráce s neziskovými organizacemi formou besed.
- Rozvíjení nabídek životních alternativ formou volnočasových aktivit, sebezkušenostních programů a zážitkové pedagogiky (spolupráce se sportovními oddíly, vojenským muzeem atd.)

3. Pojetí výchovné práce

Cílem výchovné práce ve výchovném ústavu je vytvoření stabilního prostředí, které by dítěti umožnilo uspokojování základních materiálních, citových i speciálních potřeb a které by zajišťovalo vhodné rozvíjení vědomostí, sociálních dovedností a návyků s přihlédnutím k zájmům dítěte a jeho individuálním zvláštnostem. Důležité je propojení výchovné práce se školním vzdělávacím programem pro střední vzdělávání (ŠVP), ale i uspokojování potřeb v oblasti volnočasových aktivit. ŠVP – výchovný program VÚ úzce koresponduje s Vnitřním řádem VÚ.

3.1. Hlavní výchovné cíle

Cílem výchovné činnosti ve VÚ je získání klíčových kompetencí, které umožní dítěti co nejlepší zařazení nebo návrat do společnosti.

Hlavní výchovné cíle vycházejí z obecných cílů výchovné práce v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy (zák. č. 109/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a klíčových kompetencí pro období středního vzdělávání.

Nabývání klíčových kompetencí a další osobnostní rozvoj svěřených dětí lze sledovat v naplňování následujících oblastí:

a) Rozvoj osobnosti dítěte

- prohlubování vědomostí, dovedností a návyků, rozvíjení poznávacích procesů (problémové učení, projekty, důraz na motivaci),
- poznávání sebe sama, zpracování negativních emočních stavů, učení se překonávat překážky a obtíže (zvyšování frustrační tolerance, zážitkové a zátěžové programy atd.),
- autoregulace chování na základě správných zásad chování (vlastní příklad, dodržování norem a pravidel, etické zásady výchovy apod.),
- učení se vzájemného soužití s ostatními lidmi, skupinové či týmové zodpovědnosti, ale i schopnosti se prosadit (skupinová práce, pravidelnost, jasná pravidla skupinové práce, výstupy z aktivit, zpětná vazba),
- utváření hygienických návyků, sebeobsluha a dodržování zásad správného denního režimu (pravidelnost v činnostech, zdravá ritualizace dne = doba odpočinku + školní práce+ skupinových činností).

b) Samostatné rozhodování

- volba aktivit, kroužků, příprava na povolání,
- vytváření nového pozitivního životního scénáře,
- aktivita a samostatnost.

c) Schopnost spolupráce

- při tvorbě skupinových cílů ve výchovné skupině (skupinová sezení a komunity),
- při realizaci cílů ve výchovné skupině (týdenní aktivity, střednědobé plánování),
- při sportu, pracovních činnostech i krizových situacích.
-

d) Zodpovědnost

- vytvářet prostor a podmínky pro otevřenost v jednání a demokratické principy,
- nést odpovědnost za své jednání a činy,
- cítit zodpovědnost za skupinové dění.

3.2. Klíčové kompetence

Veškeré výchovné činnosti směřují k vytvoření klíčových kompetencí, které představují soubor znalostí, dovedností, návyků a postojů, které jsou využitelné v praktických životních situacích. Klíčové kompetence představují pro dítě základ přípravy na život ve společnosti, na proces celoživotní učení a vstup do pracovního procesu.

a) Kompetence k učení

Dítě (se, si):

- umí vyhledat informace, pochopit jejich smysl a využít je v procesu učení (knihy, literatura, internet, úřady, komunikace s lidmi).
- organizuje a řídí vlastní učení, umí zhodnotit jeho výsledky (stanovení svého rytmu, odpovědný přístup, dohoda, důvěra).
- zná obecně užívané termíny, znaky a symboly, umí uvést věci do vzájemných souvislostí (poznávání světa kolem nás, neformální rozhovory, zážitkové akce, metody výchovy postavené na prožitku, hravá forma výchovy, ne moralizování).
- má předpoklady k celoživotnímu učení (pokračování ve studiu, zvyšování kvalifikace, kurzy, semináře, soutěže, školení).

b) Kompetence k řešení problémů

Dítě (se, si):

- vnímá nejrůznější situace v zařízení i mimo něj, přemýšlí o jejich příčinách a na základě svých zkušeností hledá jejich řešení (připomínky a náměty na skupinových sezeních, potřeba být vyslyšen, důvěra dospělých).
- umí postihnout problém, nalézt a zformulovat způsoby jeho řešení a uplatnit je v praxi (ukázkové problémy a možnosti řešení, formy – hra, soutěž, projektová řešení).
- samostatně rozhoduje, zvažuje důsledky svého rozhodnutí, nese za ně odpovědnost (letní soustředění, nastolení životní situace s řešením problému, monitoring, hodnocení, diskuse).

c) Kompetence sociální a personální

Dítě (se, si):

- orientuje v mezilidských vztazích, uvědomuje si zpětnou vazbu vlivu svého chování na okolí (stálé výchovné prostředí, lidé jsou typičtí, důvěra, víra ve své schopnosti).
- rozpozná nevhodné a rizikové chování a uvědomuje si jeho možné důsledky (rozhovory, příklady, alternativy).
- zvládá běžné životní situace a emocionální problémy, koriguje nepřizpůsobivé chování (sebereflexe, zvyšování sebevědomí, sebedůvěra, aspirace).

- vědomě dodržuje morální zásady a pravidla chování, orientuje se v základních mravních hodnotách (pedagogické vzory chování, výchova příkladem, hry a soutěže).
- používá získané základní pracovní dovednosti a návyky v každodenních činnostech (manuální zručnost při domácích pracích, úklidy na skupině, zahradě).
- připravuje i provádí svoji pracovní činnost, dodržuje pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví (zásady bezpečnosti, poučení, názorné ukázky, kontrola).
- rozumí skupinovým vztahům a aktivně do nich zasahuje, aktivně ovlivňuje kooperaci ve skupině (pravidelná skupinová sezení – řešení otázek života na skupině, strukturovaný program, zápisy, kontrola úkolů, sebepoznávací program, hodnocení druhých i sebe sama).

d) Kompetence komunikativní

Dítě (se, si):

- výstižně, souvisle a kultivovaně formuluje své myšlenky písemně i v ústním projevu (prostor na skupinových sezeních, schránka důvěry, setkávání s vedením VÚ).
- diskutuje s vhodnou argumentací (jednání s vedením VÚ, argumentace, prosazení svého názoru, uznání názoru druhých, hledání konsensu).
- využívá získané komunikativní schopnosti k vytváření vzájemných vztahů k ostatním lidem (vztahy mezi dětmi na skupině, spolupráce, jednání na úřadech atd.).
- rozumí různým textům (tiskopisy, informace, pokyny apod., ukázky tiskopisů, jejich vyplňování, orientace v textu atd.).
- využívá možností komunikačních technologií (internet, elektronická pošta, dopisování do časopisů atd.).

e) Kompetence občanské

Dítě (se, si):

- chápe funkci zákonů a společenských norem, zná svá práva a povinnosti (důkladné seznámení s vnitřním řádem, metodický výklad, příklady, dostupnost těchto dokumentů).
- respektuje odlišný způsob života jiných etnik, skupin a náboženství (interkulturní výchova, poznávání historie jiných etnik, muzea, přednášky, semináře, atd.).
- zvládá běžnou komunikaci s úřady (postupy v jednání s úřady při vyřizování OP, pasu, přídavků na dítě, sirotčího důchodu, atd.).
- je schopno vyhledat účinnou pomoc v krizové situaci (ví, kam a na koho se obrátit, dokáže si v krizi pomoci sám, umí přivolat pomoc).
- projevuje pozitivní postoj k ochraně životního prostředí (pobyt v přírodě, podíl na ochraně – brigády, poznávání krásy přírody, umí tábořit v přírodě, umí si zabezpečit základní podmínky pro přežití a život v přírodě).

f) Kompetence pracovní

4. Výchovné činnosti ve VÚ Terešov

4.1. Reedukační

Výchovné cíle

Výchovná činnost směřuje k:

- poznání sebe sama, formování svých postojů a orientaci v mezilidských vztazích,
- efektivnímu chování,
- konstruktivnímu zvládnutí konfliktů a agresivity,
- „překódování“ stávající hodnotové orientace.

Hlavní činnosti:

- nácvik dovedností potřebných pro efektivní chování,
- stimulace, přinucení, přesvědčování, organizace chování,
- modelové vytváření vhodných podnětů a situací,
- zvládnutí konfliktů a náročných životních situací,
- aktivní sociální učení,
- snižování obranných postojů,
- vytváření přiměřených vzorců chování.

Očekávané kompetence

- umění úspěšně žít ve společnosti.

4.2. Sebeobslužné a organizační

Hlavní činnosti

- péče o oděv a obuv, drobné opravy,
- výměna osobního a ložního prádla,
- udržování pořádku v osobních věcech,
- přepírání drobného prádla,
- příprava jednoduchého jídla, zacházení s jednoduchými spotřebiči,
- péče o čistotu a estetický vzhled zařízení a jeho okolí,
- pomoc při péči o nemocné,
- ochrana zdraví, předcházení úrazům,
- hospodaření s kapesným, aktivní účast při nákupu potravin, oblečení, školních potřeb, doplňků vybavení zařízení apod.,
- příprava oslav svátků,
- aktivní účast na plánování a organizaci života v zařízení,
- vyřizování jednoduchých úředních záležitostí

4.3. Příprava na vyučování

Výchovné cíle

Výchovná činnost směřuje k:

- doplnění vzdělávací činnosti školy,
- rozvoji vědomostí, dovedností a návyků získaných při vyučování,
- pěstování smyslu pro povinnost a odpovědnost,
- ohleduplnosti k ostatním a k pomoci slabším.

Hlavní činnosti:

- pravidelné vypracování písemných a ústních úkolů (postupná samostatnost, sebekontrola, rozvoj vůle),
- osvojování základních technik učení a jejich upevňování, práce s knihou, využívání učebních pomůcek (práce s informacemi, porozumění textu, tvorba vlastních textů, příspěvky do časopisů atd.),
- osvojování návyků samostatné práce (zručnost, cílevědomost, ochota, atd.),
- vzájemná pomoc při vypracovávání úkolů (práce ve dvojicích, trojicích, pomoc slabším žákům),
- upevňování vědomostí, dovedností a návyků zábavnou formou (kvízové hry, soutěže, projekty atd.),
- kontrola úrovně vědomostí, dovedností a návyků, odstraňování nedostatků (procvičování, testy, zkoušení),
- prohlubování poznatků získaných ve škole při vycházkách, exkurzích, zájmové činnosti (vztah k zájmům dítěte, profesní orientaci, skupinové práci atd.),
- pravidelná kontrola učebních výsledků, spolupráce se školou (osobní kontakty s pedagogy ve škole, osobní návštěvy pedagogů ve VÚ, společné řešení problémů, dohody a jejich plnění),
- práce s odbornou literaturou (slovníky, encyklopedie apod.).

Očekávané kompetence

- zná a pracuje podle základních technik učení (základní techniky učení – senzomotorické, verbální, problémové),
- umí si zorganizovat práci tak, aby byla efektivní (využívání času, střídání činností),
- využívá zásadu pravidelnosti a samostatnosti,
- je schopen pracovat v kolektivu, pomáhat ostatním.

4.4. Zájmové (volnočasové)

Výchovné cíle

Výchovná činnost směřuje k:

- vzbuzování zájmu dětí o technické obory, zvyšování úrovně jejich technických znalostí a manuální zručnosti při zacházení s nástroji i jednoduchými technickými přístroji,
- zařazování aktivit zaměřených na ochranu přírody, přírodovědné obory,
- kultivování společenského chování,

- rozvíjení čtenářských a literárních dovedností, kulturního slovního projevu, estetického vztahu k okolí, výtvarných a hudebních dovedností,
- upevňování tělesné zdatnosti, rozvíjení sportovních dovedností, vedení k aktivnímu pobytu v přírodě,
- prohlubování znalostí z předpisů silničního provozu, příprava na řidičský průkaz sk. B.

Hlavní činnosti

Pracovně technické

- zhotovování výrobků z papíru a kartonu,
- zhotovování výrobků z drobného přírodního a technického materiálu,
- zhotovování výrobků z textilního materiálu,
- zhotovování výrobků ze dřeva,
- zhotovování výrobků z kovů,
- zhotovování výrobků z kombinovaného materiálu,
- práce montážní a demontážní, oprava jízdního kola, nábytku apod.,
- modelářství,
- drobné elektrotechnické práce, pájení atd.

Přírodovědné

- pozorování živé přírody v daném regionu, pozorování změn ročních období, vzájemných vztahů mezi organizmy,
- pozorování neživé přírody,
- pěstitelské práce na zahradě,
- vycházky a výlety do přírody, exkurze do ZOO, botanických zahrad, zemědělských podniků,
- ochrana přírody, chování v přírodě, aktivní pomoc při ochraně přírody.

Společenskovední

- neformální rozhovor o knize, filmu, televizním pořadu, divadelním představení,
- beseda s významnými osobnostmi společenského a kulturního života,
- projevování úcty ke státním symbolům,
- sledování tisku a médií o současné domácí i světové situaci,
- oslavy tradičních lidových svátků s uplatněním regionálních zvyků,
- výlety a exkurze na památná místa naší minulosti.

Estetické

- a) výtvarné
  - zobrazování skutečnosti podle představ i fantazie,
  - dekorativní řešení plochy, využití písma,
  - zhotovování dekorativně užitkových předmětů,
  - chápání funkce výtvarného umění v lidském životě,
  - prostorové techniky, makety,
  - fotografování,
  - funkce výtvarného umění ve společnosti,

- prezentace na veřejnosti, výstavy.
- b) Hudební
- poslech hudby,
  - hra na jednoduché hudební nástroje,
  - veřejná vystoupení,
  - sólový i sborový zpěv s doprovodem i bez doprovodu hudebního nástroje,
  - spojení hudby a pohybu,
  - hudební hry.
- c) Literárně dramatické
- společná a individuální četba poezie i prózy,
  - návštěva divadelních a filmových představení,
  - recitace, dramatizace, literární pásma,
  - kultivace slovního projevu,
  - aktivní účast dětí na divadelních a loutkových představeních.
- d) Sportovní
- kondiční, zdravotní a vyrovnávací cvičení,
  - pohybové hry,
  - akrobatická cvičení,
  - míčové hry,
  - základy lehké atletiky,
  - gymnastika,
  - zimní sporty,
  - plavání a hry ve vodě,
  - turistika,
  - sledování sportovních událostí, besedy se sportovci,
  - příprava a účast na sportovních hrách a soutěžích, fotbal, lyže, hokej, atletika atd.
- e) Dopravní a podobné
- poučení o protipožární ochraně,
  - aktivní znalost zásad první pomoci,
  - táboření, orientace v okolí, turistické pochody a výlety,
  - ochrana při neočekávaných přírodních katastrofách,
  - ochrana před následky vedení války nebo při teroristických akcích
  - seznámení s dopravní tematikou,
  - procvičování znalostí zásad chování chodců a cyklistů v silničním provozu

4.5. Rekreační a relaxační

Výchovné cíle

Výchovná činnost směřuje k:

- uplatnění kompenzační funkce rekreace (umění odpočívat, znát význam odpočinku, aktivní odpočinek – sport, kultura),
- odstraňování únavy z jednostranného zatížení organismu (střídání činností, nepřetěžování, smysluplné trávení volného času s kamarády, neformální zájmová

činnost – míčové hry, kolo, kolečkové brusle, usilovat o pozvolný a nenásilný přechod z neformální zájmové činnosti k pravidelné organizované činnosti),

- využívání aktivního odpočinku.

Hlavní činnosti

- individuální a kolektivní tělovýchovné chvíle zaměřené na uvolnění a relaxaci, (cvičení při hudbě, sport, turistika),
- pohybové a spontánní hry v přírodě, vycházky do přírody (soustředění, vícedenní pobyty v přírodě, táboření v přírodě),
- rekreační provozování sezónní sportovní a tělovýchovné činnosti (hřiště, tělocvična, park),
- účast na zábavných akcích rekreačního charakteru,
- návštěvy kina, divadla, sportovního podniku apod.
- výlety rekreačního charakteru.

Očekávané kompetence:

- chápe podstatu aktivního odpočinku a umí aktivně odpočívat.
- zná vhodné relaxační techniky a umí je využívat.

Příloha 1

I. Teoretické zdroje ŠVP (Klíčové kompetence pro období středního vzdělávání)

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj dítěte a uplatnění každého člena ve společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti. Smyslem a cílem vzdělávání je vybavit všechny žáky souborem klíčových kompetencí na úrovni, která je pro ně dosažitelná, a připravit je tak na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti. Osvojování klíčových kompetencí je proces dlouhodobý a složitý, který má svůj počátek v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života. Úroveň klíčových kompetencí, které žáci dosáhnou na konci středního vzdělávání, nelze ještě považovat za konečnou, ale získané klíčové kompetence tvoří důležitý základ pro celoživotní učení žáka, jeho vstup do života a do pracovního procesu.

Klíčové kompetence nestojí vedle sebe izolovaně, různými způsoby se prolínají, jsou multifunkční, mají nadpředmětovou podobu a lze je získat vždy jen jako výsledek celkového procesu vzdělávání. Proto k jejich utváření a rozvíjení musí směřovat a přispívat veškerý vzdělávací obsah i aktivity a činnosti, které ve škole probíhají.

Ve vzdělávacím obsahu ŠVP VÚ je učivo chápáno jako prostředek k osvojení činnostně zaměřených očekávaných výstupů, které se postupně propojují a vytvářejí předpoklady k účinnému a komplexnímu využívání získaných schopností a dovedností na úrovni klíčových kompetencí.

V etapě středního vzdělávání jsou za klíčové považovány: kompetence k učení; kompetence k řešení problémů; kompetence komunikativní; kompetence sociální a personální; kompetence občanské a kulturní povědomí; kompetence k pracovnímu uplatnění, matematické kompetence a kompetence k využívání informačních a komunikačních technologií a práce s informacemi.

Kompetence k učení

- využívat techniky učení, které mohou uplatnit v celoživotním vzdělávání, umět si vytvořit vhodný studijní režim a podmínky,
- číst s porozuměním texty, umět vyhledávat a zpracovávat informace, uživatelsky využívat různé informační zdroje, elektronická i jiná média, včetně zkušeností svých a jiných lidí,
- ovládat práci s textem,
- s porozuměním poslouchat mluvené projevy (např. výklad, přednášku) a pořizovat si poznámky,
- stanovit si cíle svého učení (např. metoda postupných kroků), přijímat hodnocení výsledků učení od jiných lidí,
- znát možnosti svého dalšího vzdělávání v oboru, povolání.

Kompetence k řešení problémů

- porozumět zadání úkolů, rozpoznat jádro problému, umět získat informace k řešení problému samostatně nebo s lidmi v kolektivu (týmové řešení),
- navrhnout způsoby řešení problémů,
- volit nejrůznější pomůcky, metody, techniky vhodné pro splnění jednotlivých aktivit,
- využívat při řešení problémů dřívější zkušenosti.

Komunikativní kompetence

- umět se vyjadřovat v mateřském jazyce mluvenou i psanou formou tak, jak to vyžaduje komunikační situace (prezentovat se při oficiálním jednání se zaměstnavatelem, na úřadech apod.),
- své myšlenky vyjadřovat srozumitelně vhodným způsobem,
- diskutovat, naslouchat druhým lidem, mít vlastní názor,
- zpracovávat věcně správně a srozumitelně přiměřeně náročné texty na běžná témata, pracovní a jiné písemnosti (např. žádosti, formuláře, strukturovaný životopis, pracovní postupy atd.).

Personální a sociální kompetence

- posuzovat reálně své fyzické a duševní možnosti, reagovat odpovídajícím způsobem na hodnocení svého vystupování a způsobu jednání, přijmout radu i kritiku, předcházet konfliktům a diskriminaci,
- zadané úkoly plnit zodpovědně podle svých schopností a možností, ověřovat si získané poznatky,
- mít zodpovědný vztah ke svému zdraví, pečovat o svůj fyzický a duševní rozvoj, být si vědom důsledků nezdravého životního stylu a závislostí,
- adaptovat se na měnící se životní a pracovní podmínky, být připraven řešit své sociální a ekonomické záležitosti,
- pracovat v týmu a podílet se na realizaci společných pracovních a jiných činností,
- být finančně gramotný.

Občanské kompetence a kulturní povědomí

- jednat odpovědně a samostatně ve vlastním i veřejném zájmu,
- dodržovat zákony, respektovat práva a osobnost druhých lidí, jejich kulturní specifika, oprostít se od nesnášenlivosti, xenofobie, diskriminace,
- jednat v souladu s morálními principy a zásadami společenského chování,
- získat základní pro život potřebné znalosti o fungování demokratické společnosti,
- uvědomovat si vlastní kulturní, národní a osobní identitu, přistupovat k aktivní toleranci identity druhých lidí,
- zajímat se o politické a společenské dění u nás a ve světě,

- chápat význam životního prostředí pro člověka, jednat v duchu udržitelného rozvoje, získávat informace o ekologických výrobcích a šetrném způsobu chování k životnímu prostředí,
- uznávat hodnotu života, uvědomovat si odpovědnost za vlastní život a spoluzodpovědnost při zabezpečování ochrany života a zdraví ostatních,
- zajímat se o dění u nás i ve světě, uznávat tradice a hodnoty svého národa, chápat jeho minulost i současnost v evropském a světovém kontextu, podporovat hodnoty místní, národní a evropské kultury.

Kompetence k pracovnímu uplatnění

- mít vědomosti a dovednosti potřebné pro orientaci na trhu práce, v pracovněprávních vztazích a v činnostech podniku,
- mít reálnou představu o situaci na trhu práce, platových a jiných podmínkách v oboru a o požadavcích zaměstnavatelů na pracovníky, umět srovnávat se svými představami,
- mít odpovědný postoj k vlastní profesní budoucnosti, uvědomovat si význam celoživotního učení, být připraven přizpůsobovat se měnícím se pracovním podmínkám,
- získávat a vyhodnocovat informace o pracovních i vzdělávacích příležitostech, využívat poradenských a zprostředkovatelských služeb,
- znát obecná práva a povinnosti zaměstnavatelů a pracovníků, dokázat vhodně komunikovat s nastávajícími zaměstnavateli.

Matematické kompetence

- při své práci umět využívat matematické dovednosti, postupy, používat a převádět jednotky, provádět reálný odhad výsledku řešení dané úlohy,
- číst různé formy grafického znázornění (tabulky, schémata, grafy apod.),
- používat pojmy kvantifikujícího charakteru (např. odhad, velikost, množství), některé matematické vzorce,
- rozpoznat základní tvary předmětů, jejich vzájemnou polohu v rovině a prostoru,
- aplikovat matematické postupy při řešení praktických úkolů v běžné praxi,
- rozvíjet finanční gramotnost žáků.

Kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi

- pracovat s osobním počítačem a dalšími prostředky IKT,
- pracovat s běžným základním a aplikačním programovým vybavením,
- komunikovat elektronickou poštou,
- získávat informace z internetu,
- pracovat s informacemi z různých zdrojů nesenými na různých médiích (tištěných, elektronických, audiovizuálních),

- posuzovat věrohodnost různých informačních zdrojů a kriticky přistupovat k získávaným informacím, být mediálně gramotní.

Příloha 2

II. Minimální preventivní program

Primární prevence nutně znamená intervenci před samotným vznikem problému. Částečně se zabývá ovlivňováním chování, názorů a postojů cílové skupiny – dětí z VÚ. Musí zahrnovat motivaci ke změně způsobu života žádoucím směrem. Klíčovou roli sehrává informovanost a vzdělání.

Krátkodobým cílem může být přímá propagace určitého způsobu chování – budování osobnosti, schopnosti jedince sebekontroly a faktu, do jaké míry je schopen brát v potaz důsledky svého chování.

Zároveň je nutné učit mladé lidi, jak se mají v různých situacích zachovat, jak si udržet vlastní integritu.

Kladení důrazu na životní postoje a sociální dovednosti, může v budoucnosti sehrát důležitou roli při rozhodování v zásadních životních situacích, může vést k zřeknutí se nezodpovědného jednání, např. obecně ve vztahu k užívání návykových látek či nelegálních drog.

Preventivní práce by měla být a je výsledkem společného působení učitelů, vychovatelů a rodičů. V tomto smyslu je také třeba na rodiče působit.

Důležité komponenty:

- Technické informace o návykových látkách, včetně alkoholu.
- Výcvik rozhodovacích technik /“nauč se říkat ne“/.
- Vyjasnění životních postojů a hodnot
- Zvládání problémů, náročných životních situací, stresů
- Pozitivní sebehodnocení
- Získávání sociálních dovedností / komunikace s vrstevníky/.
- Nabídnutí a alternativních aktivit a jejich podpora.
- Preventivní práce prostupuje veškerými aktivitami a činnostmi – školní práce, mimoškolní volnočasové aktivity /sport, adrenalinové zážitky/.
- Alternativní nabídky aktivit volného času /pobyty v přírodě/.
- Sport a sportovní vyžití – vlastní prožitky jsou nezastupitelné.
- Kulturní aktivity – vzdělávací i zábavné, nejen pasivní konzumace, účast na soutěžích a přehlídkách ZUČ.
- Nadále řídit a vést členy spolusprávy k aktivnímu podílu na činnostech ostatních, systematická práce se skupinou dětí - zátěžové víkendové pobyty v přírodě, zaměřené na přípravu programů do dalšího období.
- Je důležité naučit spolusprávu koordinovat život ve skupině, otevřeně hovořit a řešit vztahové postoje, problémy jednotlivých skupin i celé komunity.

Konkrétní úkoly a cíle:

- Pravidelné testy /zejména THC, alkohol/, bude-li potřeba zajištění následné péče.
- Využití všech materiálních možností VÚ – kola, brusle, lyže, apod.

- Alternativní využití volného času – sportovní hry, příprava na olympiádu, nácvik ZUČ.
- Uspořádání tradičních i netradičních akcí /sportovní den, vánoční besídka, branný závod, turnaj v nohejbale, hokejová utkání žáků proti pedagogům/.
- Zaškolení v první pomoc, BOZP.
- Zátěžové zimní a letní výjezdy, víkendové výjezdy jednotlivých skupin.
- Sportovní zapojení všech zúčastněných – sportovní odpoledne /každý týden/.

Celý program předpokládá zapojení všech dětí a především aktivní spolupráci pedagogů.